

«ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК» В ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ПЛАТФОРМІ MOODLE

Харченко Т.І.
Гостіщева Н.О.

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Сучасні умови, в яких реалізується освітня практика, створили виклики для учасників освітнього процесу, але водночас це стало поштовхом до пошуку нових форм і методів навчання. Дистанційне навчання набуло популярності, адже воно стало альтернативою, яка допомогла реалізувати освітній процес як в умовах пандемії, так і в умовах воєнного стану. Як показала практика, дистанційне навчання може здійснюватися у двох режимах: синхронному і асинхронному.

Синхронний режим передбачає взаємодію між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники одночасно перебувають в електронному освітньому середовищі або спілкуються за допомогою засобів аудіо-, відеоконференції. Інакше кажучи, це проведення уроку в режимі реального часу в обраному цифровому середовищі [3].

Асинхронний режим означає взаємодію між суб'єктами дистанційного навчання, за якої учасники взаємодіють між собою із затримкою в часі, застосовуючи при цьому інтерактивні освітні платформи, електронну пошту, форуми, соціальні мережі тощо. Можна сказати, що це режим більш самостійного навчання, яке, водночас, підтримується вчителем з використанням відповідних цифрових інструментів [3]. Асинхронний режим дозволяє використовувати електронну пошту, форуми і розміщувати навчальні матеріали в інтернеті. Під час такого навчання учні виконують завдання в зручний для себе час, вони не обмежені в часі і виборі інструментів навчання, працюють у власному темпі, також в них є широкі можливості скористатися будь-якою довідковою літературою – що є перевагами асинхронного навчання. Проте, не слід розглядати асинхронний режим лише як форму листування й надсилання виконаних письмових завдань. Такий формат може включати в себе найрізноманітніші засоби інформації, аудіо- та відеоуроки. Важливим для викладача є надання студентам алгоритму дій з виконання певних завдань та зазначення термінів, які і передбачають зворотний зв'язок [1].

Основними формами дистанційної іншомовної освіти є відео конференції (вебінари), чати, електронна пошта, блоги, форуми й анкетування. Найбільш популярними у вивченні іноземної мови виявилися такі веб-ресурси для дистанційного навчання, як платформа GoogleClassroom (<https://classroom.google.com>), Zoom (zoom.us/download), ClassDojo (<https://www.classdojo.com/uk-ua/signup/>), Classtime (<https://www.classtime.com/uk/>), Moodle (<https://moodle.com>), MicrosoftTeams (<https://www.microsoft.com/uk-ua/microsoft-teams/log-in>) та ін. Зокрема, платформа Moodle надає широке коло можливостей, коли сайт дистанційної освіти навчального закладу може запропонувати для внутрішнього користування сторінку навчальної дисципліни, де містяться усі навчальні матеріали, різноформатні ресурси (відеоконференція, IMS контент пакет, SCORM пакет, URL (веб-посилання), база даних, вікі, глосарій, зворотній зв'язок, книга, тека, форум, чат, тести). Викладач наповнює сторінку освітнього компоненту навчальними матеріалами різного формату. Освітній процес може відбуватися у змішаному режимі: синхронно, у реальному часі (он-лайн), або асинхронно – студенти самостійно опрацьовують навчальні матеріали, виконують різноманітні завдання і надсилають викладачу на перевірку або здійснюють самоперевірку тестуванням.

Серед критеріїв відбору засобів дистанційного навчання визначають відповідність поставленим методичним цілям, тобто те, наскільки запропонований студентам сервіс чи ресурс сприяє досягненню ними очікуваних результатів навчання англійської мови в дистанційному форматі. Крім того, важливим також вважається універсальність та доступність цих інструментів

саме для оволодіння іншомовними навичками і вміннями. Обираючи їх, викладачу слід враховувати зрозумілість інтерфейсу для студентів. Водночас важливо врахувати можливі особливі потреби студентів та розмаїття різних пристроїв, які є в наявності в здобувачів освіти. Тому, необхідно обирати ресурси, які максимально підходять для різних платформ (персональні комп'ютери, планшети, мобільні пристрої Apple, Android тощо). Використання веб-ресурсів вимагає реєстрації, тому важливо пам'ятати про інформаційну безпеку.

Для успішної організації заняття у дистанційному форматі необхідно надавати чіткі інструкції, пояснення нового матеріалу можна проводити у вигляді відео або презентацій залежно від теми та з урахуванням рівня вивчення іноземної мови студентів. Слід планувати виконання інтерактивних видів навчальної діяльності для отримання зворотного зв'язку, формування іншомовних компетентностей та підтримки пізнавальної активності і темпу роботи студентів.

Викладач має приділяти увагу розвитку навичок з усіх видів мовленнєвої діяльності: завданням з аудіювання й колективного обговорення почутого в інтерактивному режимі; завданням з розвитку вмінь діалогічного і монологічного мовлення на основі почутого чи прочитаного. Лексико-граматичні компетенції також потребують розвитку і вдосконалення. Навички читання і рівень сформованості в учнів умінь писемного мовлення можна перевірити в асинхронному режимі. Написання есе потребує у різних студентів різного періоду часу, тому раціонально дотримуватися диференційованого підходу і давати такі завдання на самостійне виконання. Платформа Moodle надає можливість перевіряти рівень володіння іншомовним мовленням індивідуально асинхронно, або синхронно, на он-лайн занятті, надаючи можливість студентам висловитися.

Серед переваг платформи Moodle можна визначити наступні:

- навчальний процес можна здійснювати з будь-якого пристрою (комп'ютер, ноутбук, планшет, смартфон тощо) за наявності доступу до мережі інтернет;
- система зберігає портфоліо кожного студента: усі виконані ним роботи, оцінки та коментарі викладача до них, усі повідомлення форуму або чату;
- платформа надає можливість створювати різні варіанти оцінювання та тестування;
- система здатна моніторити відвідування, активність студентів, тривалість їх навчальної діяльності в мережі;

Таким чином, платформа Moodle надає викладачу можливості контролювати навчальний процес і стимулює студентів до активної навчальної діяльності.

На думку А. Лотоцької та О. Пасічник, найбільш оптимальним є змішаний підхід [1, 45]. Об'єднуючи переваги синхронного та асинхронного режимів, викладачі організують освітній іншомовний процес таким чином, що учні не перевантажені онлайн-присутністю – з одного боку, з іншого – пояснення нового матеріалу та розвиток іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь, тобто можливість інтерактивного спілкування відбувається в режимі реального навчання.

Обов'язковим етапом навчального процесу, зокрема у форматі дистанційного навчання є надання та отримання зворотного зв'язку, незалежно від обраної вчителем синхронної чи асинхронної форми навчання і того, яку комунікаційну чи навчальну платформу запропоновано для дистанційного навчання. «Зворотний зв'язок» у навчальному контексті визначають як постійну цілеспрямовану взаємодію всіх учасників навчального процесу, спрямовану на отримання інформації як про хід і результати аудиторної діяльності студентів, так і про ефективність прийомів викладача. За допомогою отриманої інформації та даних викладач може діагностувати процес навчання, оцінити результати навчальної діяльності студентів і на їх основі коригувати свої дії, методи та завдання, враховуючи як індивідуальні досягнення кожного студента, так і усієї групи [2, с.85].

Зворотний зв'язок може бути автоматизованим (виконані учнями тести), або індивідуальним (коментар викладача). Така можливість виставити бали і прокоментувати їх у сучасних викладачів є, варто прагнути до індивідуального зворотного зв'язку, навіть за наявності автоматичної перевірки, адже саме у такому діалозі викладач може переконати студентів переглянути певні фрагменти навчального матеріалу, допомогти їм у подоланні

мовних і мовленнєвих труднощів. Такі коментарі по-перше, мають бути позитивними і спонукати до покращення, а не відлякувати й карати, по-друге наданими вчасно, щоб зупинити формування неправильних мовних і мовленнєвих умінь та навичок. Лотоцька А, Пасічник О., автори методичних рекомендацій з дистанційної освіти [1, с. 64-65], пропонують відзначати успішні результати роботи учнів, водночас не уникати конструктивної критики, коли виникає потреба в корекції. Правило «сандвіча», за словами згаданих науковців, – розміщення критики між двома позитивними репліками допомагає підтримати мотивацію студента до покращення власних результатів, вдосконалення своєї роботи та докладання більших зусиль, що позитивно впливає на успішність навчання.

Для викладача зворотній зв'язок має діагностичну, оцінювальну та корекційну функції. Він може оцінити ситуацію і внести необхідні корективи щодо вибору рефлексивних методів і прийомів навчання, вибору завдань, визначення інструкції, тривалості та послідовності. Викладач аналізує чи стикаються студенти з труднощами під час вивчення іноземної мови, відстежує відхилення в навчальній діяльності студентів, виявляє недоліки обраної стратегії і тактики навчального процесу і, поміркувавши, вживає коригувальні заходи або зміни.

Щодо студентів, то зворотний зв'язок виконує корекційну, оцінювальну та мотиваційну функції та дає студентам інформацію про результати їхньої навчальної діяльності з оволодіння іншомовними навичками та вміннями. Така інформація дає можливість учням самостійно оцінити досягнення в оволодінні мовою та спланувати свою подальшу навчальну діяльність. Прикладом самооцінки студентами своїх результатів можуть бути: створення власного портфоліо; виконання завдань для самоперевірки, наданих учителем наприкінці кожного класу або розділу. Спостерігаючи за власними досягненнями в оволодінні знаннями іноземної мови, учні можуть завершити такі твердження: "I can talk about ...", "I can correctly use ...", "I can understand and react ...", "I can write ...".

Враховуючі дистанційну форму навчання, учасники освітнього процесу, організованого синхронно, матимуть миттєвий, безпосередній зворотний зв'язок у реальному часі під час онлайн заняття. У разі асинхронного режиму зворотний зв'язок буде віддалений у часі, але не менш важливим, адже він забезпечує рефлексію, коли викладач не тільки оцінює результати навчальної діяльності студентів, але й аналізує рівень успішності з точки зору зміни стратегії навчання у разі незадовільних результатів успішності більшості студентів з певного іншомовного явища. Забезпечення згаданих форм організації навчального процесу може бути реалізованим на платформі дистанційного навчання Moodle.

Тож, створення ефективного освітнього простору для організації дистанційного навчання має забезпечувати такі функції, як проведення онлайн-уроків; доступ учасників освітнього процесу до різноманітних електронних навчальних матеріалів; зворотний зв'язок; оцінювання виконаних робіт; можливість студентів отримати коментарі від викладача поза межами онлайн-уроку.

Список літератури:

1. Лотоцька А. Пасічник О. Організація дистанційного навчання у школі /Методичні рекомендації. [Електронний ресурс]. Режим доступу: – https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/25852/1/Дистанційна%20освіта_dustanciyna%20osvita-2020.pdf
2. Матюха Г.В., Гостіщева, Харченко Т.І. Н.О. Feedback as a means of realizing reflective approach in foreign language teaching. /Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка. – 2022. – №1(28). – с.83-88
3. Пасічник О. Синхронне й асинхронне дистанційне навчання [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://osvita.ua/school/method/78950/>